

70. Дашивець Г.І., к.т.н., доцент, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м.Мелітополь, Україна.

ОПТИМІЗАЦІЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ СЕРВІСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Початковим елементом будь-якого підприємства є робоче місце, в рамках якого відбувається цілеспрямована діяльність конкретного робітника. Робоче місце – частина виробничого простору, оснащена засобами праці, для виконання окремих технологічних операцій виробничого процесу.

Процес оптимізації – це покращення будь-якого процесу шляхом досягнення найкращого співвідношення між його позитивними і негативними сторонами. Оптимізація робочого місця – це комплекс процедур, направлених на збільшення продуктивності праці, зниження витрат і підвищення прибутку підприємства в підсумку, однак у неї є також ряд інших непрямих позитивних впливів. Процес оптимізації робочого міста впливає на різноманітні аспекти трудової діяльності та означає різні механізми реалізації: безпека, ефективне використання часу, рівень психологічного задоволення, забезпечення належних умов праці для робітника, ін.

Розміщення робочих місць є важливим аспектом в організації робочого простору. Раціональне розміщення робочих місць призводить до створення ергономічної робочої зони, яка мінімізує фізичне навантаження на робітника. Це досягається правильною організацією робочого простору, де всі необхідні інструменти і обладнання зменшують ймовірність виникнення втоми, захворювань, пов'язаних з неправильним положенням тіла під час праці.

Правильна послідовність розташування робочих місць призводить до збільшення продуктивності та дозволяє робітникам ефективно виконувати свої завдання та уникати непотрібних простоїв. При розробці планувальних рішень робочих місць дільниць сервісного підприємства робочі місця повинні розміщуватись відповідно до прийнятої організаційної форми технологічних процесів. Розрізняють такі основні типи планувальних рішень: розміщення обладнання по видам обробки – групами; по технологічній ознаці, коли роботи виконують на спеціалізованих робочих місцях, а об'єкт ремонту переміщається з одного робочого місця на інше; потокове планування (обладнання розташовують у послідовності виконання технологічних операцій на поточкових лініях із примусовим переміщенням об'єктів ремонту) [1, с. 72-73]. Розташування робочих місць повинне гарантувати зручність і безпеку роботи, забезпечувати найкоротші шляхи переміщення об'єкта ремонту по всім стадіям і операціям технологічного процесу.

Організація робочого місця – це процес створення певного комплексу умов для високопродуктивного і безпечного здійснення робочих обов'язків. До будь-якого робочого місця на практиці висуваються відповідні вимоги, які можуть бути частково виражені кількісними показниками – нормами і нормативами, а деякі піддаються лише якісному опису (таблиця 1).

За результатами експертної оцінки встановлена вагомість показників організації робочих місць. Результати розрахування коефіцієнтів вагомості показані на діаграмі (рис. 1). В показнику організації робочих місць найбільше вагомий рівень організаційно-технічного планування з позицій наукової організації праці (робоча зона, конструкція та розміщення стелажів, верстаків та інше) [2, с. 88-91]. Важливим фактором є забезпеченість робочого місця нормативно-технологічною документацією та засобами механізації ручної праці (знімачі, підйомно-транспортні пристрої, установчі пристосування та ін.). Позитивно позначаються на якості ремонту також естетичність робочого місця, стан охорони праці та техніки безпеки.

Таблиця 1 – Вимоги до організації робочих місць

Найменування вимог	Зміст
Інформаційні	Визначення обсягів і структури інформації, що надходить, обробляється на робочому місці і передається на інші робочі місця
Економічні	Мінімальні витрати на утримання робочого місця, але які є достатніми для його нормального функціонування; ефект від діяльності робітника на робочому місці не повинен перевищувати витрати на утримання цього робочого місця
Ергонометричні	Створення для робітника оптимальних умов праці, які роблять її високопродуктивною, надійною і одночасно забезпечують людині необхідні зручності, зберігаючи сили, здоров'я і працездатність
Гігієнічні	Забезпечення таких норм освітлення робочих місць, повітрообміну, температурного режиму, вологості, шуму та інших факторів робочого середовища, що впливають на здоров'я і працездатність робітника
Естетичні	Вид приміщення і засобів праці, їх колірна гамма
Технічні	Дотримання норм необхідного простору для виконання певної роботи. Площа, на якій встановлюють необхідне обладнання, місце самого робітника, а також площа проходів до обладнання
Організаційні	Сфера компетенції кожного робітника на конкретному робочому місці, його права, обов'язки, підпорядкованість, вертикальні і горизонтальні зв'язки з іншими робочими місцями, форми і методи стимулювання робітника

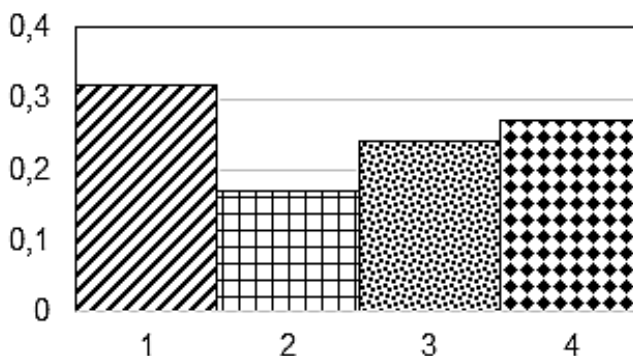

Рис. 1. Діаграма коефіцієнтів вагомості показників організації робочих місць виконавців:
1 – організаційно-технічний рівень планування робочого місця, 2 – умови охорони праці, 3 – механізація праці, 4 – забезпеченість нормативно-технічною документацією

Для оптимізації робочих місць сервісного підприємства може бути використана система 5S. Цілі системи – підвищення рівня якості продукції, виконуваних робіт та зниження кількості дефектів, створення комфортного психологічного клімату, уніфікація та стандартизація робочих місць, підвищення продуктивності праці. Система базується на п'яти основних принципах [3].

1. Сортування. Всі наявні предмети праці повинні бути розсортовані за принципом їх необхідності на три категорії: предмети, які не потрібні для робочого процесу; предмети, які можуть знадобитися в робочому процесі періодично та необхідні для безпосереднього ведення робочої діяльності предмети і пристрої.

2. Самоорганізація. Необхідно визначити оптимальні місця і порядок для необхідних для роботи предметів. Всі предмети слід промаркувати і певний порядок повинен постійно підтримуватися.

3. Дотримання чистоти. Кожен робітник повинен підтримувати своє робоче місце в чистоті і мінімізувати витрати часу на проведення прибирання, підготовки робочого місця до роботи і прибирання його після її закінчення.

4. Стандартизація. Стандартизації підлягають робочі місця і основні робочі процеси.

5. Удосконалення. Кожен співробітник повинен не тільки дотримуватися вищезазначених принципів системи, але і докладати зусиль до ведення раціоналізаторської діяльності.

Процедура оптимізації робочого місця є складовою процесу організації робочих місць, їх оснащення та обслуговування. Значення же організації робочих місць для підприємства полягає в тому, що правильно організовані робочі місця зменшують час, необхідний для виконання роботи, усувають непотрібні переміщення робітників, забезпечують безпечні умови праці і зменшують стомлюваність робітників, а також максимально підвищують продуктивність праці.

Список використаних джерел

1. Дашивець Г. І., Дідур В. А., Бондар А. М. Проектування сервісних підприємств : посібник-практикум. Мелітополь : ТДАТУ, 2019. 144 с.

2. Дашивець Г. І., Бондар А. М., В'юнник О. В. Вплив рівня інженерної підготовки виробництва на якість ремонту машин : Науковий вісник Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного : електронне наукове фахове видання. Запоріжжя. ТДАТУ, 2022. Вип. 12, том 1. С. 84-93. DOI : 10.31388/2220-8674-2022-1-8.

3. Система 5S на виробництві – що це таке. URL : <https://pyrogiv.kiev.ua/sistema-5s-na-virobniactvi-shho-ce-take/> (дата звернення: 06.04.2025).

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗБІРНИК ТЕЗ

XI Міжнародної науково-практичної конференції
**«Перспективи і тенденції розвитку конструкцій
та технічного сервісу сільськогосподарських машин і знарядь»**

<https://doi.org/10.64165/proceeding-ptdstsamt.2025>

11 квітня 2025 року
м. Житомир

<https://doi.org/10.64165/proceeding-ptdstsamt.2025>

УДК 631.2:621.017:615.281:340(477)

Збірник тез доповідей XI Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи і тенденції розвитку конструкцій та технічного сервісу сільськогосподарських машин і знарядь. PTDSTSAMT-2025» з нагоди 30-річчя започаткування підготовки ОС «Бакалавр» за спеціальністю «Агроінженерія». 11 квітня 2025 року. МОН України. Житомирський агротехнічний фаховий коледж. Житомир. 2025. 333 с. <https://doi.org/10.64165/proceeding-ptdstsamt.2025>.

Рекомендовано до друку методичною радою Житомирського агротехнічного фахового коледжу МОН України (протокол від 10.04.2025 р. № 6)

Proceedings of the XI International Scientific and Practical Conference "Prospects and Trends in Development of Structures and Technical Service of Agricultural Machinery and Tools. PTDSTSAMT-2025." on occasion of the 30th anniversary of the initiation of the preparation of the Bachelor's Entity in the specialty "AgroEngineering". April 11, 2025. Ministry of Education and Science of Ukraine. Zhytomyr Agrotechnical Professional College. Zhytomyr. 2025. 333 p. <https://doi.org/10.64165/proceeding-ptdstsamt.2025>.

В збірнику представлені тези доповідей науково-педагогічних працівників, наукових співробітників, аспірантів та студентів Житомирського агротехнічного фахового коледжу, провідних вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти та наукових установ, в яких розглядаються завершені етапи розробок.

The collection presents abstracts of reports by scientific and pedagogical workers, researchers, postgraduates and students of the Zhytomyr Agrotechnical Professional College, leading domestic and foreign higher educational institutions and scientific institutions, which consider the completed stages of development.

Передрук або інше відтворення в будь-якій формі в цілому або частково матеріалів, опублікованих у цьому віданні, дозволено лише за посиланням на джерело і дотриманням вимог законодавства